

BAC-2755-56-59 Seat No. _____

M. S. W. (Sem. IV) Examination

March / April – 2014

MSWE - 405 : NGO Management

MSWE - 404 : Fundamentals Of Management

**MSWE - 407 : Labour Economics
(New Course)**

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

MSWE - 405 : NGO Management

૧ ૩૦૦ શબ્દોમાં જવાબ આપો. ૨૮

(૧) બિન સરકારી સંસ્થાઓનો ખ્યાલ આપી તેના કાર્યોની ચર્ચા કરો.

અથવા

(૨) ભારતમાં બિન સરકારી સંસ્થાઓના ઐતિહાસિક વિકાસની સમજૂતી આપો.

(૩) બિન સરકારી સંસ્થાઓની વ્યાખ્યા આપી તેનું માળખું અને અગત્યતાની વિગતે સમજૂતી આપો.

અથવા

(૪) બિન સરકારી સંસ્થાની નોંધણી (સ્થાપના)ની સમજૂતી આપો.

૨ ૨૦૦ શબ્દોમાં જવાબ આપો. ૨૦

(૧) બજેટનો અર્થ આપી બજેટના પગલાઓની સમજૂતી આપો.

અથવા

BAC-2755-56-59]

1

[Contd...

- (૨) સમાજકલ્યાણ કાર્યક્રમોના વહીવટમાં એન.જી.ઓ.ની ભૂમિકા.
 (૩) તાલીમનો અર્થ આપી તાલીમની વિવિધ પદ્ધતિઓ વિસ્તૃત રીતે સમજાવો.

અથવા

- (૪) પ્રોજેક્ટ વ્યવસ્થાપનમાં પ્રોજેક્ટ પ્રવૃત્તિઓ અને તેના હેતુઓ જણાવો.

૩ ટૂંકમાં જવાબ આપો. (ગમે તે છ) ૧૨

- (૧) પ્રોજેક્ટ પ્રપોઝલ એટલે શું ?
 (૨) બજેટ એટલે શું ?
 (૩) પ્રોજેક્ટ મૂલ્યાંકન એટલે શું ?
 (૪) એફ.સી.આર. એક્ટ વિશે જણાવો.
 (૫) લઘુત્તમ વેતન ધારા વિશે જણાવો.
 (૬) NGO ની પ્રવૃત્તિ જણાવો.
 (૭) બેઝલાઈન સર્વેના હેતુ જણાવો.
 (૮) પી.આર.એ. વિશે જણાવો.

૪ યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરો. ૧૦

- (૧) COG શું છે ?
 (A) કરમુક્તિ નોંધણી (B) બાળકલ્યાણ યોજના
 (C) નશામુક્તિ (D) આમાંથી એકપણ નહીં
 (૨) રાષ્ટ્રીય ગ્રામીણ રોજગાર કાર્યક્રમ (NREP) ની શરૂઆત ક્યારે કરવામાં આવેલ ?
 (A) ઓક્ટોબર, ૧૯૮૨ (B) ઓક્ટોબર, ૧૯૮૦
 (C) ઓક્ટોબર, ૧૯૮૪ (D) આમાંથી એકપણ નહીં

- (૩) ૧૮ જુલાઈને કયા દિવસ તરીકે મનાવવામાં આવે છે ?
 (A) પર્યાવરણ દિવસ (B) પાણી દિવસ
 (C) નેલ્સન મંડેલા દિવસ (D) આમાંથી એકપણ નહીં
- (૪) ૮૬મો બંધારણીય સુધારો કયા ક્ષેત્ર સાથે સંબંધ ધરાવે છે.
 (A) બાળકો (B) વૃદ્ધો
 (C) શિક્ષણ (D) યુવાનો
- (૫) ૯૩મો બંધારણીય સુધારો ક્યારે અમલી બન્યો ?
 (A) ૧૯૮૦ (B) ૧૯૯૩
 (C) ૧૯૯૫ (D) ૧૯૯૮
- (૬) લઘુ ધિરાણના પ્રણેતા કોણ છે ?
 (A) પ્રો. મહમદ યુનુસ (B) મહાત્મા ગાંધી
 (C) સરદાર વલ્લભભાઈ (D) બાબા આમ્ટે
- (૭) લોક કેન્દ્રીત વિકાસનું આવશ્યક ઘટક કયું છે ?
 (A) સંચાર (B) નિર્માણ
 (C) ભાગીદારી (D) આમાંથી એકપણ નહીં
- (૮) લોક સહાયનો ખ્યાલ શેના પર આધારિત હોવો જોઈએ ?
 (A) જરૂરિયાત (B) આધાર
 (C) પુરાવા (D) આમાંથી એકપણ નહીં
- (૯) સ્વૈચ્છિક સંસ્થામાં બજેટ શેના દ્વારા બનાવવામાં આવે છે ?
 (A) કારોબારી સમિતિ (B) સામાન્ય સભા
 (C) સંસ્થાના કાર્યકરો દ્વારા (D) સંસ્થાના ટ્રસ્ટી દ્વારા
- (૧૦) સ્વૈચ્છિક સંસ્થાનો વાર્ષિક અહેવાલ કોણ તૈયાર કરે છે ?
 (A) સામાન્ય સભા (B) કારોબારી સમિતિ
 (C) સંસ્થાના કાર્યકરો દ્વારા (D) સંસ્થાના ટ્રસ્ટી દ્વારા

ENGLISH VERSION

1 Write answer of each question in 300 words. **28**

(1) Discuss the concept of NGO and role of NGO.

OR

(2) Discuss the history of NGO in India.

(3) Give the definition of NGO then discuss its structure and important.

OR

(4) Explain the registration act of NGO.

2 Write answer of any two questions in 200 words. **20**

(1) Explain two meaning of budget and also discuss its step.

OR

(2) Discuss the role of NGO in social welfare programme management.

(3) Discuss the meaning of training and also explain its difference i.e. types.

OR

(4) Explain in detail project management and its objectives.

3 Briefly answer any six question. **12**

(1) What is project proposal ?

(2) What is budget ?

(3) What is project assessment ?

(4) Discuss the FCR act.

(5) Explain minimum wages act.

- (6) Discuss activities of NGO.
- (7) Explain purpose of baseline survey.
- (8) Explain about PRA.

4 Write the answer selecting the appropriate : **10**

- (1) What is 80 G ?
  - (A) Tax free registration
  - (B) Child welfare programme
  - (C) De-addiction
  - (D) None of them
- (2) When national rural employment programme have been started ?
  - (A) Octo, 1982   (B) Octo, 1980
  - (C) Octo, 1984   (D) None of abvoe
- (3) For which day 18 July celebrating.
  - (A) Environment day
  - (B) Water day
  - (C) Nelson Mandela day
  - (D) None of above
- (4) 86 constitutional amendment is related with which sector.
  - (A) Children   (B) Elder
  - (C) Education   (D) Youngster
- (5) When was the 93 constitutional amendment came to implimentation.
  - (A) 1980   (B) 1993
  - (C) 1995   (D) 1998

- (6) Who is the informer of small investor.
- (A) Pro. Mohmad Yunus
  - (B) Mahatma Gandhi
  - (C) Sardar Vallabhbhai
  - (D) Baba Amte
- (7) Which is the important element of Lok Kendrit development.
- (A) Communication   (B) Constraction
  - (C) Partnership   (D) None of abvoe
- (8) On what basis thoughts of lok sahay is ?
- (A) Necessity   (B) Cornerstone
  - (C) Evidence   (D) None of abvoe
- (9) Who decided the budget of NGO.
- (A) Carobary Samiti
  - (B) General meeting
  - (C) Employers of organisation
  - (D) Trustee of organisation
- (10) Who prepare the annual report of NGO.
- (A) General meeting
  - (B) Karobary Samiti
  - (C) Employer of organisation
  - (D) Trustee of organisation

MSWE - 404 : Fundamentals Of Management

૧ નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ ૩૦૦ શબ્દોની મર્યાદામાં આપો : ૨૦

(૧) અસરકારક મેનેજરની મુખ્ય લાક્ષણિકતાઓની ચર્ચા કરો.

અથવા

સંચાલન અને વહીવટ ભિન્ન છે ? તેની વચ્ચે રહેલા વ્યુત્પત્તિ અર્થના સંઘર્ષનો તમે કેવી રીતે સમાધાન લાવશો.

(૨) સંસ્થાકીય પરિવર્તન એટલે શું ? સંસ્થાકીય પરિવર્તનના પરિબલો વર્ણવો.

અથવા

કાર્યસિદ્ધિ મૂલ્યાંકન એટલે શું ? કાર્યસિદ્ધિ મૂલ્યાંકનની પ્રયુક્તિઓ વર્ણવો.

૨ નીચેના પૈકી કોઈપણ બે પ્રશ્નોના ઉત્તર ૨૦૦ શબ્દોની મર્યાદામાં આપો. ૨૦

(૧) કાર્ય સમૃદ્ધિકરણ અને કાર્યવિસ્તૃત્તિકરણનો તફાવત આપો અને કઈ પરિસ્થિતિમાં આ બંને ક્રમશઃ અસરકારક નિવડશે તેની ચર્ચા કરો.

(૨) નિર્દેશનની પ્રયુક્તિઓની ચર્ચા કરો.

(૩) પ્રત્યાયનને અસરકારક બનાવવા માટેના પગલા લખો.

(૪) અસરકારક આયોજનને અવરોધતા પરિબલો કયા કયા છે ?

૩ કોઈપણ 'છ' પ્રશ્નોના ઉત્તર એક બે વાક્યમાં આપો. ૧૨

(૧) પ્રત્યાયન એટલે શું ?

(૨) પ્રેરણ એટલે શું ?

(૩) સંચાલન એટલે શું ?

(૪) POSDCORB નું પૂરું નામ લખો.

(૫) ઉદ્યોગગૃહોની સામાજિક જવાબદારી એટલે શું ?

- (દ) સત્તા એટલે શું?
- (ઘ) ભરતી એટલે શું ?
- (ઙ) સંગઠનનું માળખું એટલે શું ?

૪ સૌથી યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરો.

૧૦

- (૧) મોસ્કોની જરૂરિયાતોની ક્રમ આધારિત પ્રેરણાની થિયરીમાં સૌથી યોગ્ય ક્રમ કયો વિકલ્પ દર્શાવે છે.
  - (A) સુરક્ષા, સામાજિક, આત્મગૌરવ, સ્વસંપૂર્ણતા, શારીરિક
  - (B) શારીરિક, સુરક્ષા, સામાજિક, આત્મગૌરવ, સ્વયંસંપૂર્ણતા
  - (C) શારીરિક સુરક્ષા, આત્મગૌરવ, સામાજિક સ્વયંસંપૂર્ણતા
  - (D) સુરક્ષા આત્મગૌરવ, સામાજિક સ્વયંસંપૂર્ણતા, શારીરિક
- (૨) હર્ટઝબર્ગની 'હાઈઝીન' થિયરી મુજબ નીચેના પૈકી કયો પરિબળ પ્રેરણાનો છે ?
  - (A) કાર્ય સુરક્ષા
  - (B) કંપની નીતિ
  - (C) આંતરવૈયક્તિક સંબંધો
  - (D) કાર્યખુદ
- (૩) સંચાલકીય ગ્રીડ કોના દ્વારા વિકસિત કરવામાં આવેલ છે ?
  - (A) ડબ્લ્યુ. જે. રેડીન
  - (B) બ્લેક અને માઉટોન
  - (C) રેનસીસ લિકર્ટ
  - (D) એલ્ટન મેયો
- (૪) નીચેના પૈકી કયો વર્તણૂક અંગેનો મોડેલ નથી.
  - (A) પ્રાચીન
  - (B) સરમુખત્યારશાહી
  - (C) રક્ષક
  - (D) સહાયક
- (૫) નીચેનામાંથી કયો સિદ્ધાંત 'નિર્દેશન' પ્રક્રિયા અંગેનો છે.
  - (A) મહત્તમ વ્યક્તિગત ફાળો
  - (B) નિયંત્રણની એકસૂત્રતા
  - (C) હેતુઓ સાથેની સુસંગતતા
  - (D) ટેકનોલોજીનો ઉપયોગ

- (દ) ગ્રેપવીન (Grapevine) કયા પ્રકારનું પ્રત્યાયન છે.
 (A) અનૌપચારિક (B) ઔપચારિક
 (C) લેખિત (D) ચિત્રાત્મક
- (૭) સંચાલન એ _____ છે.
 (A) શુદ્ધ વિજ્ઞાન (B) કળા
 (C) વ્યવહારુ વિજ્ઞાન (D) કલા અને વિજ્ઞાન બંને
- (૮) 'હાવથોર્ન' પ્રયોગો કોના દ્વારા હાથ ધરવામાં આવ્યા હતા ?
 (A) હેન્રી ફેયોલ (B) એલ્ટોન મેયો
 (C) એફ. ડબલ્યુ. ટેલર (D) પિટર ડ્રૂકર
- (૯) વૈજ્ઞાનિક ઢબે સંચાલનનો ખ્યાલ કોણે આપ્યો ?
 (A) હેન્રી ફેયોલ (B) એલ્ટોન મેયો
 (C) એફ. ડબલ્યુ. ટેલર (D) પિટર ડ્રૂકર
- (૧૦) આયોજીત પરિવર્તનમાં એકને બાદ કરતા તમામનો સમાવેશ થાય છે.
 (A) માળખું (B) પર્યાવરણ
 (C) લોકો (D) ટેકનોલોજી

ENGLISH VERSION

- 1 Answer in 300 words. 28
- (1) Discuss the main characteristics of an effective manager.

OR

Are management and administration different ?
 How will you resolve their terminological conflict?

- (2) What is organisational change ? Describe the factors of organisational change.

OR

What is performance appraisal ? Describe the techniques of performance appraisal.

2 Answr any two in 200 words. **20**

- (1) Differentiate between job enrichment and job enlargement and discuss the situation under which each of these is effective.
- (2) Describe the techniques of directing.
- (3) Write the steps for making communication effective.
- (4) What are the various factors act as barriers to effective communication ?

3 Answer any six in short. **12**

- (1) What is communication ?
- (2) What is motivation ?
- (3) What is management ?
- (4) Write the full form of POSDCORB.
- (5) What is corporate social responsibility ?
- (6) What is power ?
- (7) What is recruitment ?
- (8) What is organisation structure ?

4 Select the most appropriate. **10**

- (1) According to Maslow's need of hierarchy theory which among the following sequence is correct.
  - (A) Safety, social, esteem, self actualization, physiological
  - (B) Physiological, safety, social, esteem, self actualization
  - (C) Physiological, safety, esteem, social
  - (D) Safety, esteem, social, self actualization, physiological

- (2) According to Herzberg's motivation hygiene theory which among the following is motivating factor.
- (A) Job security
 (B) Company policy
 (C) Interpersonal relation
 (D) Work itself
- (3) Managerial grid has been developed by whom.
- (A) W.J. Reddin (B) Blake and Mouton
 (C) Rensis Likert (D) Elton Mayo
- (4) Which one of the following is not a behavioural modes.
- (A) Ancient (B) Autocratic
 (C) Custodial (D) Supportive
- (5) Which among the following principle is related to Direction process.
- (A) Maximum individual contribution
 (B) Unity of command
 (C) Harmony of objective
 (D) Use of technology
- (6) Grapevine is which type of communication.
- (A) Informal (B) Formal
 (C) Written (D) Pictorial
- (7) Management is .....
- (A) Pure science (B) Art
 (C) Applied science (D) Both science and art
- (8) Hawthorne experiment was conducted by whom.
- (A) Henry Fayol (B) Elton Mayo
 (C) FW Taylor (D) Peter Drucker
- (9) Concept of scientific management was given by whom ?
- (A) Henry Fayol (B) Elton Mayo
 (C) FW Taylor (D) Peter Drucker
- (10) Which among the following planned change does not include.
- (A) Structure (B) Environment
 (C) People (D) Technology

MSWE - 407 : Labour Economics

- ૧ ૩૦૦ શબ્દોમાં જવાબ આપો. ૨૮
(અ) ઔદ્યોગિક સંબંધો એટલે શું ? તેના હેતુઓની છણાવટ કરો.

અથવા

- પંચવર્ષીય યોજનાઓમાં રોજગારીની નીતિઓ સવિસ્તાર સમજાવો.
(બ) ગરીબી નિવારણના ઉપાયો જણાવી તેના કારણો સવિસ્તાર સમજાવો.

અથવા

ઔદ્યોગિક સંબંધોનું મહત્ત્વ સમજાવી તેના અભિગમો સવિસ્તાર જણાવો.

- ૨ ૨૦૦ શબ્દોમાં જવાબ આપો. ૨૦
(૧) બેરોજગારના લક્ષણો સવિસ્તાર લખો.
(૨) સમાજકાર્યમાં અર્થશાસ્ત્રનું મહત્ત્વ સમજાવો.
(૩) લઘુત્તમ વેતનની પદ્ધતિ સવિસ્તાર સમજાવો.
(૪) બેરોજગારીના પ્રકારો જણાવો.

- ૩ ટૂંકમાં જવાબ આપો. ૧૨
(૧) આધુનિકતા એટલે શું ?
(૨) બાળમજૂરી એટલે શું ?
(૩) ભારતીય શ્રમના કાયદાઓ.
(૪) ભરતી કોને કહેવાય ?
(૫) મહિલા સશક્તિકરણ એટલે શું ?
(૬) બેકારીના કારણો જણાવો.
(૭) ઔદ્યોગિક વાદ વિવાદના કારણો.
(૮) સામાજિકરણ એટલે શું ?

૪ યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરો.

૧૦

- (૧) અર્થશાસ્ત્રના પિતા કોણ છે ?
- (A) દુર્ખીમ (B) રોબર્ટ મર્ટન
(C) એડમ સ્મિથ (D) ઈમાઈલ દુર્ખીમ
- (૨) રાષ્ટ્રીય ગ્રામીણ રોજગારી કાર્યક્રમ ક્યારે શરૂ કરવામાં આવી ?
- (A) ૧૯૭૭ (B) ૧૯૭૮
(C) ૧૯૭૯ (D) ૧૯૮૦
- (૩) Y.M.C.A. ની સ્થાપના ક્યારે કરવામાં આવી ?
- (A) ૧૮૮૫ (B) ૧૮૮૪
(C) ૧૯૮૪ (D) ૧૮૮૩
- (૪) આંતરરાષ્ટ્રીય સ્તરે બાળદિન માનવાનો નિર્ણય ક્યારે લેવામાં આવેલ?
- (A) ૧૯૫૧ (B) ૧૯૫૨
(C) ૧૯૫૩ (D) ૧૯૫૪
- (૫) W.H.O. ની સ્થાપના ક્યારે કરવામાં આવેલ ?
- (A) ૧૯૪૮ (B) ૧૯૪૭
(C) ૧૯૫૦ (D) ૧૯૫૧
- (૬) નારીવાદનો ખ્યાલ સૌ પ્રથમ ક્યાં વિકાસ પામ્યો ?
- (A) અમેરિકા (B) ઈંગ્લેન્ડ
(C) ફ્રાન્સ (D) રશિયા
- (૭) યુનિસેફ કોના કલ્યાણ માટે કામગીરી કરે છે ?
- (A) સ્ત્રીઓ (B) બાળકો
(C) યુવાનો (D) વૃદ્ધો

- (૮) યુ.એન. દ્વારા આંતરરાષ્ટ્રીય બાળવર્ષ ક્યારે જાહેર કરવામાં આવેલ?
 (A) ૧૯૭૮ (B) ૧૯૭૯
 (C) ૧૯૭૬ (D) ૧૯૭૫
- (૯) U.N.D.P. નું ૧૩ મથક ક્યાં આવેલું છે ?
 (A) ન્યૂ યોર્ક (B) જાનિવા
 (C) બ્રાઝિલ (D) અમેરિકા
- (૧૦) આઠમી પંચવર્ષીય યોજનાનો સમયગાળો શું હતો ?
 (A) ૧૯૮૨ થી ૧૯૮૭ (B) ૧૯૮૨ થી ૧૯૮૭
 (C) ૧૯૮૮ થી ૧૯૯૩ (D) ૧૯૭૨ થી ૧૯૭૭

ENGLISH VERSION

1 Answer the question in 300 words. **28**

- (1) What is industrial relations ? He spoke to his intentions.

OR

Explain the employment policies detailed five year plans.

- (2) Explain in some detail the reasons for poverty reduction measures.

OR

Explain in detail its approach to the importance of industrial relations.

2 Answer the questions in 200 words. **20**

- (1) Explain in detail the features of unemployment.
 (2) Explain the importance of social work and economics.

- (3) The minimum wage system and explain in some detail.
- (4) Describe the types of unemployment.

3 Answer the short question. (any six) **12**

- (1) What is modernity ?
- (2) What is child labour ?
- (3) Indian labour laws.
- (4) Who is recruiting ?
- (5) What is women empowerment ?
- (6) Jobless give reason.
- (7) Cause of industrial disputes.
- (8) What is socialization ?

4 Write the answer selecting the appropriate : **10**

- (1) Who is the father of economics ?
  - (A) Durkhim
  - (B) Robert Martan
  - (C) Adam Smith
  - (D) Imail Durkhim
- (2) When the national rural employment programme was started ?
  - (A) 1977
  - (B) 1978
  - (C) 1979
  - (D) 1980
- (3) When established in Y.M.C.A. ?
  - (A) 1885
  - (B) 1884
  - (C) 1984
  - (D) 1883
- (4) When a child day have been taken to the international level ?
  - (A) 1951
  - (B) 1952
  - (C) 1953
  - (D) 1954

- (5) When established in W.H.O. ?
(A) 1948 (B) 1947
(C) 1950 (D) 1951
- (6) Where was the first to develop the concept of feminism ?
(A) America (B) England
(C) Franch (D) Rusia
- (7) For whom work for the benefit of UNISEF ?
(A) Women (B) Children
(C) Youth (D) Elderly
- (8) When the declared the international year of the child in U.N.
(A) 1978 (B) 1979
(C) 1976 (D) 1975
- (9) Where are the headquarters located by U.N.D.P. ?
(A) New York (B) Geneva
(C) Brazil (D) America
- (10) What was the Eighth five year plan period ?
(A) 1982 to 1987 (B) 1992 to 1997
(C) 1988 to 1993 (D) 1972 to 1977
-